

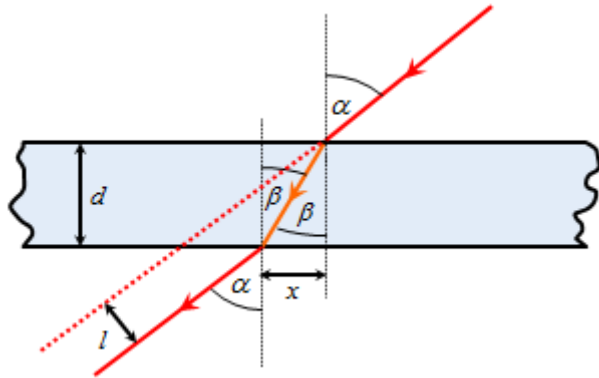
Prawo załamania

1. Prawo Snelliusa (pierwsze prawo załamania): $\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{n_2}{n_1} = n, \quad n \sin \alpha = \text{const.}$
2. Promień padający, promień załamany i normalna do powierzchni granicznej wystawiona w punkcie padania, leżą w tej samej płaszczyźnie (tzw. płaszczyzna padania) (drugie prawo odbicia).

Zadanie 1.

a) Korzystając z rys. 1 oblicz przesunięcie promienia.

Przyjmij: $d = 20 \text{ mm}; n = 1,5; \alpha = 30^\circ, 45^\circ, 60^\circ.$

d – grubość płytki

l – przesunięcie równoległe promienia

x – przesunięcie względem grubości płytki

Rys. 1. Bieg promienia w płytce równoległościennnej.

b) Oblicz grubość tafli szklanej, przez którą patrząc pod kątem 50° , widać przedmioty przesunięte o 5 mm. Przyjmij $n = 1,5$.

Zadanie 2. (patrz *)

Korzystając z poprzedniego zadania zaproponuj metodę wyznaczenia współczynnika załamania światła w szkłe mając do dyspozycji:

- 1) prostokątną płytkę szklaną o oszlifowanych na gładko dwóch przeciwległych bokach (przyjmij format płytki ok. 6 cm x 9 cm);
- 2) papier milimetrowy (do wykresów a także do pomiarów odległości);
- 3) linijkę (może być bez skali);
- 4) stół pokryty materiałem, w który można wbijać szpilki.

Zadanie 3.

Jaka jest rzeczywista głębokość rzeki, jeśli przy określaniu na oko, w kierunku pionowym, jej głębokość wydaje się wynosić 2 m?

Uwaga: dla małych kątów $\text{tg } \alpha \approx \sin \alpha$.

Zadanie 4.

Do płaskiego naczynia szklanego, którego denko ma grubość $h_3 = 5 \text{ mm}$, nalano warstwę wody o grubości $h_2 = 5 \text{ cm}$, a na nią warstwę oleju o grubości $h_1 = 1 \text{ cm}$.

a) Narysować w przybliżeniu bieg promienia, biegnącego przez trzy utworzone warstwy, jeżeli współczynniki bezwzględne załamania tych substancji są: dla oleju $n_1 = 1,6$; wody $n_2 = 1,33$; szkła $n_3 = 1,7$. Kąt padania promienia światła jest $\alpha = 60^\circ$.

Obliczyć:

- b) kąt pod jakim wychodzi promień z naczynia;
- c) przesunięcie równoległe promienia wychodzącego (patrz zad. 1);
- d) przesunięcie punktu wyjścia promienia względem punktu wejścia wzdłuż ścianki naczynia (na rys. zad. 1 – wielkość x).

Zadanie 5. (sprawdzić doświadczalnie)

Na dnie metalowego pudełka znajduje się moneta.

- Po wlaniu do pudełka wody moneta staje się widoczna – dlaczego?
- Obliczyć wielkość przesunięcia, jeżeli wysokość słupa wody wynosi $h = 12$ cm. Patrzymy pod kątem $\alpha = 45^\circ$ względem powierzchni wody w naczyniu. Współczynnik załamania wody $n = 1,33$.

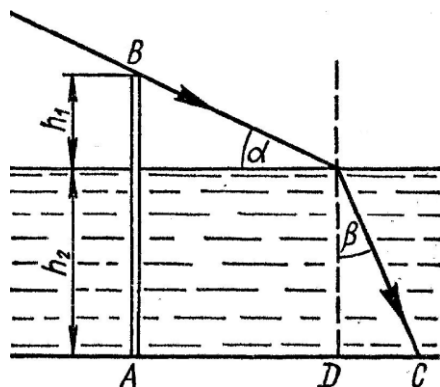
Zamiast powyższego można użyć szklanki do której wkładamy monetę (można też pod nią położyć monetę) ale ją widzimy pod pewnym kątem. Następnie powoli nalewać wodę do szklanki. W pewnym momencie moneta przestaje być widoczna. Wyjaśnij to zjawisko.

Zadanie 6.

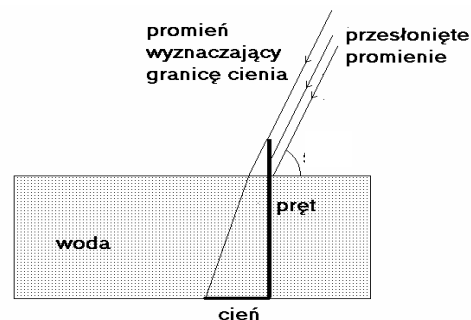
- Jaka będzie prędkość rozchodzenia się monochromatycznego światła w szkłe, jeśli jego współczynnik załamania w tym szkłe wynosi 1,73 (szkło flintowe)?
- Jaki będzie współczynnik załamania szkła, w którym długość fali światła monochromatycznego o częstotliwości $4,4 \cdot 10^{14}$ Hz wynosi 400 nm?
- Jaka będzie długość fali w próżni monochromatycznego światła, którego długość fali w szkłe o współczynniku załamania 1,5 wynosi 450 nm?

Zadanie 7.

W dno rzeki wbito pionowo pal (na rys. 2a – AB). Jego część o wysokości 1,5 m wystaje nad wodę. Oblicz długość cienia rzucanego przez pal na powierzchni wody i na dnie rzeki, jeśli wysokość słońca nad horyzontem wynosi 40° a głębokość rzeki 3 m.

Rys. 2: a)

b)

Zadanie 8. (patrz *)

Spoglądając na powierzchnię wody z głębokości $h = 2$ m widzimy przedmioty znajdujące się nad wodą w obrębie pewnego koła. Obliczyć promień r tego koła. Współczynnik załamania wody wynosi $n = 1,33$.

Postaraj się wykonać doświadczenie oświetlając pionowo z góry wiązką równoległą wiązką światła dno naczynia (powinno rozpraszać światło) do którego nalano trochę wody.

* Porównaj: M. Fiałkowska, K. Fiałkowski, B. Sagnowska: *Fizyka dla szkół ponadgimnazjalnych*. Kraków, ZamKor 2002

Zad. 2: Wyznaczanie współczynnika załamania szkła za pomocą płytki równoległościennej, str. 295-296.

Zad. 8: Wyznaczanie współczynnika załamania wody metodą kąta granicznego, str. 297-298.